

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

ІТ-ПРАВО ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського круглого столу

Одеса,
12 квітня 2025 року

Одеса
Фенікс
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863
I-52

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонova**,
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

Упорядники-укладачі:

Кривенко Юлія – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцентка;

Лешкова Єлизавета – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за заг. ред.: Є. О. Харитонova, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнському круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня 2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями науковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності.

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863

*Матеріали видано в авторській редакції.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,
2025

них моделей, які дозволяють працювати з договорами у різних правових системах; інтеграція смарт-контрактів у системи цифрової ідентичності; розробка легальних агентів. Тобто штучного інтелекту, що може виступати в суді або арбітражі в якості сторони угоди.

Підводячи підсумок варто зазначити, що інтеграція штучного інтелекту в екосистему смарт-контрактів є логічним кроком на шляху до повної автоматизації юридичних і фінансових процесів у цифровому середовищі. Хоча існують певні бар'єри, потенціал цієї синергії обіцяє значне підвищення ефективності, безпеки та доступності правових механізмів у цифровій економіці.

Інтеграція штучного інтелекту в екосистему смарт-контрактів є потужним кроком до формування «розумної економіки», де угоди укладаються без конфліктів, з мінімальною участю людини. Водночас подальше поширення таких рішень потребує оновлення правового поля, удосконалення технологій безпеки та розвитку інфраструктури пояснюваних ШІ-систем.

Менджул Марія Василівна,
*докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні завдала шкоди кожному українцю, особливо вразливі діти, які страждають від втрати дому, переміщення в середині країни, виїзд закордон, втрату зв'язків із рідними та близькими. Ведеться офіційна статистика щодо постраждалих від війни дітей і станом на 10 квітня 2025 року загинуло 616 дітей, зазнали поранень 1867 дітей, зникли безвісти 2072, постраждали від сексуального насильства – 19, депортовані та примусово переміщені – 19546 дітей [1]. На жаль, триває війна і статистика постійно зростає. Більше того, важко оцінити шкоду для дітей від перешкод у здійсненні основних прав.

Ми зупинимось на проблемі реалізації права на освіту дітей в умовах війни та процесах цифровізації. Якщо діти, які є місцевими мешканцями зазнали освітніх втрат виключно під час запровадження он-лайн навчання на початку повномасштабного вторгнення та перший рік війни, під час блекаутів, запровадження карантинних обмежень, для дітей-переселенців та тих що виїхали закордон, додаються також психологічні травми через втрату домівок, звичне середовище, мовні бар'єри.

За офіційною статистикою Департаменту соціального захисту населення Закарпатської ОДА на 3 лютого 2025 р. у Закарпатській області було на обліку 125003 внутрішньо переміщені особи (ВПО) з них найбільша кількість зосереджена в Ужгородській (27871 осіб), Мукачівській (15955 осіб) та Хустській (6574 осіб) територіальних громадах. Загалом в області 36556 дітей-переселенців, з яких за даними Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської ОДА 28670 – шкільного віку. З вказаної кількості переселенців у розрізі громад такі показники: Ужгородська громада – 7978 дітей (шкільного віку – 6205), Мукачівська громада – 4828 (шкільного віку – 3564), Хустська громада – 1628 дітей (шкільного віку – 1290).

В Ужгороді приймальною УГСПЛ було проведено моніторинг по питанню реалізації права на освіту дітей-переселенців в Ужгородській, Мукачівській та Хустській громадах. За результатами опитування батьків було отримано такі результати: 75.8% опитаних, вказали, що діти відвідують шкільні заклади у громадах, куди вони переїхали на проживання через війну; 74.2% опитаних, вказали, що дітям забезпечується безоплатне харчування у школах; 18.9% осіб мали перешкоди та труднощі при влаштуванні дітей до дошкільних навчальних закладів, зокрема через обмеженість місць; 31.8% опитаних мали труднощі із влаштуванням дітей до шкіл, натомість 56% не мали проблем. Щодо позашкільної освіти, то тільки 56% дітей мають доступ до такого виду освітніх послуг, інші обмежені у доступі із різних причин (фінансові труднощі, брак інформації).

Водночас вказана статистика насторожує, оскільки очевидно, що не всі діти охоплені офлайн освітою за місцем нового проживан-

ня. Наприклад, в Ужгороді офіційно зареєстровано 6205 дітей-ВПО шкільного віку, а зараховано до освітніх закладах міста – 2024 дитини ВПО, що становить 32,6% від всіх дітей шкільного віку. Подібна ситуація в м. Мукачеві, так на обліку офіційно перебуває 3564 дітей шкільного віку, а в школах офлайн навчається 902 дитини із статусом ВПО, що становить 25,3% від всіх дітей шкільного віку. Ще більш гірший показник у Хустській громаді. Так, на офіційному обліку перебуває 1290 дітей шкільного віку, у школах офлайн навчається тільки 175 дітей, що становить 13,56% від всіх дітей шкільного віку. Безумовно, це не означає, що діти не навчаються, більшість із них продовжують навчання у попередніх школах онлайн, водночас виникає питання щодо якості та системності такої освіти, більше того ускладнюється процес інтеграції.

Щодо дітей, які виїхали за межі України, то по статистиці Управління Верховного комісара ООН у справах біженців наприкінці липня 2024 року у Європі на обліку не менше 6,168 млн шукачів притулку [2]. Значну частку на себе прийняли такі країни як Польща, Німеччина, Іспанія, Італія, а також інші європейські держави. Переважають серед шукачів притулку із України (80 відсотків) жінки та діти, а також люди похилого віку [3].

За таких умов процеси цифровізації у освіті мають позитивні аспекти, насамперед дозволяють заповнити прогалини та освітні втрати через безкоштовні он-лайн освітні курси, онлайн-навчальні уроки, дозволяють надавати освітні послуги навіть в умовах повітряних тривог, інших обмежень, що унеможливають офлайн освіту. З іншого боку, необхідне підвищення спеціалізації для вчителів щодо дотримання кібергігієни, гарантування кібербезпеки, вироблення відповідних навичок щодо кібергігієни у учнів. Дистанційне навчання потребує постійного контролю та гарантування якості, адже воно стало ключовим для гарантування здобуття освіти для українських дітей, що виїхали закордон. При цьому, має бути максимальне спрощення процедури ЗНО із врахуванням освітніх втрат, виїздом сотней тисяч дітей у різні європейські держави, вочевидь необхідне спрощення правих вступу до ВНЗ аби створити умови для повернення молоді в Україну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Діти війни (2025). URL: <https://childrenofwar.gov.ua/>
2. Ukraine: Over 6 Million Refugees Spread Across Europe. URL: <https://unric.org/en/ukraine-over-6-million-refugees-spread-across-europe/>
3. Delivering Humanitarian Cash Transfers to Ukrainian refugees in Slovakia. URL: <https://www.unicef.org/hope-hct/stories/delivering-humanitarian-cash-transfers-ukrainian-refugees-slovakia>

Самойленко Георгій Валерійович

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права
Запорізького національного університету*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ

В довоєнний час прискорення та інтенсифікація бізнес-процесів відбулася, здебільшого, внаслідок науково-технічного прогресу. Це пов'язане з прагненням людини до заволодіння матеріальними ресурсами, що супроводжується пошуком способів досягнення зазначеної мети. Відомо, що в умовах конкуренції це можливо різними способами, – від економії ресурсів, оптимізації виробничих процесів, до пошуку нових інноваційних продуктів, впровадження нових та перспективних бізнес-ідей та проєктів. Як модель підприємницької діяльності, яка в деяких випадках здатна забезпечити реалізацію мети швидких та великих прибутків є бізнес-модель стартапу, що можливо завдяки масштабуванню впровадження такої моделі.

Звичайно, винайдення інноваційного продукту, бізнес-рішення, технологічного рішення та ін. не обмежується ІТ сферою, про що свідчать вдалі стартап-проєкти, використані в підприємницькій діяльності окремих суб'єктів. Держава не стоїть осторонь цих процесів, вдаючись до протекціонізму та фінансової підтримки окремих суб'єктів, які винаходять чи впроваджують стартап-проєкт. Так, в епоху, яка передувала стартапам, держава вдавалася до підтримки малого та середнього бізнесу, що сприяло поживленню та інтенсифікації підприємництва. Очікуваним наслідком було поживлення економіки, створення робочих місць, сплата податків.

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
Харитонов Євген Олегович ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ	6
Булеца Сібілла Богданівна ЦИФРОВІ АВАТАРИ: ОБ'ЄКТИ ЧИ СУБ'ЄКТИ ПРИВАТНОГО ПРАВА	10
Голубєва Неллі Юрійвна РОЗВИТОК CROSS BORDER E-COMMERCE В УКРАЇНІ	16
Давидова Ірина Віталівна ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ УКЛАДАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ	20
Менджул Марія Василівна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	24
Самойленко Георгій Валерійович ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СТАРТАПУ	27
Сафончик Оксана Іванівна ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШЛЯХІВ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИФРОВУ ДОБУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	31
Харитонova Олена Іванівна БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ РОЗУМІННЯ «ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ»	35
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІТ КОМПАНІЙ	40
Василевська Надія Станіславівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	43
Галупова Лариса Ігорівна КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	47
Калітенко Оксана Михайлівна ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС У ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХ	52
Кривенко Юлія Василівна ДО ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОЇ РЕЧІ	55
Маковій Віктор Петрович ПРАВОВИЙ СТАТУС СТАРТАПУ ЯК СУБ'ЄКТА ІТ-ВІДНОСИН	59
Омельчук Олександр Сергійович ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДЕЙТИНГ-ПЛАТФОРМАХ	64